

Metoderapport til SKUP:

Jakten på IS

Av Mohammed Alayoubi, Øyvind Bye Skille, Tormod Strand.

NRK Dagsrevyen

NRK Dagsrevyen.

Postboks 8500, Majorstuen, 0340 Oslo.

Kontakt:

Tormod Strand Tormod.strand@nrk.no

Mohammed Alayoubi Mohammed.Alayoubi@nrk.no

Øyvind Bye Skille Oyvind.Bye.skille@nrk.no

Innholdsfortegnelse:

1.Når og hvordan kom arbeidet i gang. side 3

2.Hva er nytt? Side 4

3.Organisering av arbeidet: IS avhopper. Side. 4

4.Metodebruk: IS-avhopper. Side. 6

5.Kildebruk/kildekritikk. IS avhopper. Side. 7

6.Organisering av arbeidet: IS-sykehus. Side 8 . .

7.Metodebruk: IS-sykehus. Side. 8

8.Kildebruk/Kildekritikk. IS-sykehus. Side. 9

9.Problem underveis/motsand. Begge saker. Side. 10

10.Spesielle erfaringer. Side. 11

10.Lenker. Side. 12

1. Når og hvordan kom arbeidet i gang.

Brutaliteten til den islamske stat (heretter IS) har sjokkert en hel verden. Tiltrekningskraften IS har på norsk ungdom skremmer. Mellom 70 og 100 norske ungdommer kjemper trolig for IS. Samtidig er

områdene som IS kontrollerer i Syria og Irak et nyhetstomt område. Ingen kan reise inn og rapportere uavhengig og fritt. Vi er i stor grad overlatt til IS sin dyktige og profesjonelle propagandaavdeling som er rundhåndet med sin versjon av virkeligheten. Hva trenger vi å vite?

Hvordan er IS bygd opp? Hvilken rolle spiller de europeiske jihadistene, blant dem de norske? Hvordan blir sivilbefolkningen behandlet? Hva slags ideologisk opplæring er det IS gir? Er det riktig at de bruker barn som soldater? Spørsmålene står i kø. En metode for å få noe i nærheten av sannhet om hva som skjer i IS- kontrollerte områder, er å snakke med de som har vært en del av IS. Avhopperne.

To av medarbeiderne i prosjektet laget den første reportasjen som ble laget i Norge om IS. Det var høsten 2013. Reportasjen sjokkerte våre seere, men de første som ble sjokkert var forfatterne av denne rapporten.

Reportasjen fra 2013 viser IS som stopper tilfeldige trailersjåførere på motorveien mellom Bagdad og Damaskus. De blir spurt om hvor mange ganger de skal knele vergenbønnen. De svarer feil og blir henrettet med kaldt blod. I reportasjen intervjuer vi en syrer som NRK tidligere inne i Syria har brukt som fikser. Han forteller om IS sin framferd i egen hjemby. På et plan var dette reportasjearbeidet i 2013 startpunktet for dette prosjektet. Vi ønsket kort og godt å få tak i avhoppere som var villige til å fortelle sin historie. Vi visste vi hadde mulighet for å få det til. Vår arabisk talende journalist Mohammed Alayoubi sitt nettverk av fikser, journalister og aktivister i Tyrkia og Syria var avgjørende for det vi fikk til. Det ble et prosjekt der kilders sikkerhet ble utfordret, samt våre evner til kildekritisk refleksjon.

Underveis i arbeidet med avhopper-saken kom vi også over et tips om at den norske humanitære organisasjonen Norwac drev et sykehus i et område i Syria som var kommet under IS- kontroll. Det viste seg at Norwac på sine egne hjemmesider åpent fortalte deler av sannheten om sitt prosjekt: rehabilitering og driftsstøtte til det lokale sykehuset i byen Tall Abiad, like ved den tyrkiske grensen. Det Norwac ikke nevnte på sine hjemmesider var at området nå er kontrollert av IS. For oss var dette av stor journalistisk interesse. Det var to viktige spørsmål som vi måtte besvare: Kontrollerte IS sykehuset, og i så fall: hvilke konsekvenser fikk dette for hvilke pasienter som ble prioritert? Vi hadde et maksimums og et minimumsmål for arbeidet: Saken ville være større hvis det var IS som kontrollerte sykehuset, og som ga prioritet til sine sårede jihadistere framfor sivilbefolkningen. Vi tenkte at det var politisk vanskelig å gi fortsatt økonomisk støtte - hvis dette var riktig. Minimumsmålet var en sak der vi fortalte om at sykehuset lå i IS kontrollert område, og få Norwac til å fortelle at det kanskje ikke var helt enkelt å drive sykehus i IS-land. Resultatet ble at vi kom ganske nære maksimumsmålet. Men veien dit var lang og kronglete.

2. Hva er nytt?

NRK er såvidt vi har bragt på det rene det eneste medium i Norge som har fått til et intervju med en IS avhopper. Internasjonalt har de store mediehusene som BBC og CNN pluss noen utenlandske aviser hatt intervju med avhoppere. Men det er ikke lett å få til. Mannen vi intervjuet hadde en mellomleder posisjon i IS. Han hadde den militære rangen emir, og jobbet med etterretning. Han var ingen vanlig fotsoldat. Verdien av ham som kilde var derfor stor. Mannen, som er i midten av 20-årene, var selv med på å legge til rette for henrettelser og forfølgelse av dem som ble regnet som fiendene til IS. Han jobbet med etterretning om fiendtlige grupper, og samlet inn informasjon som resulterte i drap og tortur. Han var stasjonert i den syriske byen Raqqa, som regnes som hovedsetet for IS. Til NRK fortalte han om jihadistene som kommer fra Europa for å kjempe for IS med en sterk ekstremistisk ideologi. Avhopperen har selv vært vitne til overgrep mot fanger. Spesielt behandlingen av kvinner gjorde at han følte at det ble for mye. Han fortalte om hvordan IS brukte barn som soldater. Til NRK fortalte avhopperen om sovende terrorceller i Europa. **Det er celler som venter på ordre, og det er mer enn én gruppe.** De sovende cellene skal han ha hørt om gjennom sitt arbeid, og han skal også helt konkret ha hørt om personer som representerer IS i Sverige. Sakene ble publisert i NRK og hos 13 forskjellige utenlandske tv-stasjoner. Saken fikk stort gjennomslag i Norge, og Sverige.

I reportasjene om IS-sykehuset dokumenterte vi at et sykehus som finansieres av Utenriksdepartementet og norske skattepenger drives i et område som kontrolleres av IS. Vi bragte fram flere uavhengige lokale kilder som mente sykehuset er under helt eller delvis kontroll av IS. Våre reportasjer førte til at Utenriksdepartementet stoppet norsk støtte til sykehuset.

Resten av rapporten er organisert slik at vi først går gjennom organisering, metode og kildekritikk i avhopper-saken, og så det samme ned sykehus-saken.

3. Organisering av arbeidet: IS avhopper.

Hva ligger bak av arbeid for å få til et intervju med en avhopper fra IS? Det kan ved første øyekast virke lett. Man finner en fikser med gode kontakter og betaler han et stort nok beløp. Og vips får du servert en avhopper. Virkeligheten er at dette er svært tidkrevende arbeid, Det krever et god kildenettverk i området, det krever erfaring med undersøkende journalistikk og evne til kildevurdering/kildekritikk i konfliktområder. Til sammen hadde vi denne kompetansen i gruppa.

For NRKs del er vi svært heldige fordi vi har en medarbeider som behersker arabisk, kan kulturen, og som har gode evner til å skape tillit og kontakt. Mohammed Alayoubi jobber som researcher, fotograf og journalist i NRK, og bruker mye av sin tid til research på ideer til reportasjer fra og om Midt-Østen. Gjennom mange år har Mohammed bygget opp sitt eget kildekartotek/database med personer fra Midt-Østen. Dette er kilder Mohammed jevnlig snakker med, og en database han jevnlig vedlikeholder.

Gjennom Mohammeds omfattende nettverk av fikser, journalister og aktivister i Syria og Irak klarte vi å komme i kontakt med et nettverk av fikser som vi stolte på. Fiksere på tyrkisk side av den syriske grensen er nå blitt big-buisness, og det er medier som skal ha blitt lurt opp i stry av noen av disse. Vi hørte om et nyhetshus som for eksempel hadde blitt tilbudt avhoppere som aldri hadde vært med i IS. Arbeidet hjermme fra gikk derfor ut på å finne fram til troverdige fikser som var flinke og kunne levere det vi ønsket. Utpå høsten 2014 hadde vi mye kontakt med et bestemt fikser-nettverk. De mente de skulle kunne klare å få til intervjuavtaler for oss med avhoppere. Vi begynte å planlegge en reportasjetur til Tyrkia, nær grensen til Syria.

Men før vi dro måtte vi ta noen runder på sikkerhet. Det var to problemstillinger. Kunne vi stole på våre fikser, at de ikke hadde andre planer for oss? Målet for turen var Sanliurfa, en tyrkisk by nær grensen til Syria. I denne byen er IS tilstede, og det er gjort forsøk på kidnapping fra IS, forsøk som ikke har lyktes. Konkret var et av scenariene at våre fikser hadde solgt informasjon om oss videre til IS i byen, og at det kunne være en risiko for kidnapping for å ta oss over grensen til Syria. Vi skulle tross alt gjennomføre noe IS til de grader hadde interesse av å stoppe. Våre fikser hadde hatt god tid til å forberede en slik plan. Her måtte vi bare velge å stole på våre fikser. Tyrkisk politi har også god kontroll i disse grenseområdene. Vi så på et slikt scenario som lite sannsynlig, etter at vi hadde gått gjennom saken. Vi valgte likevel å overnatte i en annen og større by enn Sanliurfa, av sikkerhetsgrunner. Vi var i Sanliurfa kun på dagtid. Vi hadde avtale med innenriksjefen å melde fra når vi kjøre inn og kjørt ut av Sanliurfa. og vi hadde med en tracker med alarmknapp. I det vi trykket på knappen ville våre sjefer få eksakte kartkoordinater på hvor den ble utløst. På forhånd hadde vi avtalt hva alarm betyr. Da er det fare på ferde og våre sjefer skal kontakte norsk ud og den norske ambassade Tyrkia som visste hvor vi var.. I tillegg hadde vi gjort avtale med en norsk hjelpeorganisasjon som var stasjonert i området, de var to timers kjøring unna Sanliurfa. De hadde en sikkerhetsmann som vi også hadde meldeavtaler med. Den andre problemstillingen når det gjelder sikkerhet, var hvordan vi kunne beskytte vår kilde. Vi tok forholdsregler ved å filme han i bybildet med skjult kamera. Intervjuet gjorde vi på en kafe der vi var alene, og vi fikk eieren til å stenge kafeen mens vi var der. Det var rart å gå rundt i byen, mens våre fikser pekte på folk og sa han er ISer fra Raqqa, han på gatehjørnet der jobber med etterretning for IS. Sanliurfa er stedet ISere med makt kommer til på permisjon, for å slappe av. Og for å kartlegge de som er i opposisjon til IS. Det er med andre ord en by vi bestemte oss for å være forsiktig i: vi prøvde å unngå å være på et sted mer enn en halvtime, ikke være i byen etter mørkets frambrudd, være på vakt og ha bilen plassert slik at det raskt går an å komme seg vekk.

4. Metodebruk: IS-avhopper.

Vårt arbeid med IS-avhoppersaken startet som nevnt tidligere. Helt tilbake i 2012 (se note 1) hadde vår medarbeider Mohammed kontakt med en fikser som hadde flyktet fra et framrykkende IS som nå hadde tatt kontroll over hans hjemby. Vår medarbeider fortsatte å holde kontakt med han, og det var gjennom han vi etterhvert fikk kontakt med vårt nettverk av fikser i Tyrkia.

Etter reportasjen med aktivisten i Tyrkia i 2013 (note 1), fikk vi nye kilder som kunne fortelle mer om IS og hvordan terrororganisasjonen er bygd opp. Det var blant annet økende misnøye blant IS-soldater fordi IS-ledelsen behandler soldatene forskjellig. En vestlig IS-soldat har høyere status enn en syrisk. De vestlige IS-soldatene får bedre lønn, bolig, og sykehusbehandling, og de får gifte seg med «de beste damene». IS-ledelsen begrunner forskjellsbehandlingen med at de mener at utenlandske jihadister har forlatt «det gode liv» i Europa, og har valgt å drive jihad i Syria. Dette er grunnen til at IS-toppene ser på utenlandske jihadister som mer verdt. Dette skapte store motsetninger internt i IS.

En syrer vil ikke godta at utenlandske jihadister får høyere status og får tilgang til alle «godene». I løpet av 2014 kom stadig nye meldinger fra forskjellige aktivister inne i Syria og Tyrkia om kamper mellom syrere og utenlands-jihadister. De ukentlige kontaktene med forskjellige kilder i Syria, Tyrkia og Irak ga vår medarbeider en oversikt over terrororganisasjonen og utviklingen på bakken.

Situasjonen forverret seg etter at IS tok kontroll over store deler av Irak og var nære på å ta kurdernes hovedstad Erbil i Nord-Irak. Etter USA og andre lands bombing av IS i Syria og Irak, valgte mange fra IS å hoppe av fra terrororganisasjonen. Mange dro til Tyrkia, mens andre dro hjem til blant annet Saudi-Arabia. For oss gjaldt det å finne avhoppere som var troverdige, og som hadde hatt posisjon i IS som gjorde dem i stand til å komme med informasjon som ga oss innsikt i det indre liv i IS. Ifølge vårt fikser-nettverk hadde de høsten 2014 flere kandidater som var villige til å bli intervjuet

5. Kildebruk/kildekritikk. IS avhopper.

Det var store kildekritiske utfordringer vi stod overfor når vi skulle intervju og sjekke historien med is-avhopperen. Det første var vårt fikser-nettverk. Kunne vi stole på dem? Det er blitt big-buisness blant fikser i Tyrkia med syrisk bakgrunn å betjene vestlige og arabiske tv stasjoner og mediehus. Prisene de krever kan ofte være omvendt proporsjonalt med troverdigheten de kan tilby. Det å finne de riktige fikserne er derfor en stor jobb i seg selv. Som før nevnt har vi et forsprang på grunn av vår arabisk-talende medarbeider. Språk er en ting, kulturkunnskap og kontaktskapende evner er noe helt annet og like viktig. Etter å ha jobbet med fikser i området i flere år stolte vi på at vår medarbeider hadde funnet

solide fikser. Dette henger sammen med om vi kan stole på det avhopperen fortalte oss. Uten å gå i detalj, fordi det kan gi spor i retning av avhopperen, så var det bånd mellom våre fikser og vår avhopper som gjorde at vi var rimelig sikre på at vi faktisk hadde med en avhopper å gjøre. Og at det han fortalte var det grunn til å tro var i hovedsak riktig. Helt sikre kan man selvfølgelig ikke være i en sånn situasjon. Det er ofte fristende å gjøre seg selv større og viktigere enn det er dekning for. Om vår avhopper virkelig angret på det han hadde vært med på, eller om han var en opportunist som ville redde seg ut når han kunne, vet vi fortsatt ikke 100 prosent.

NRK har flere kilder både inne i Syria og utenfor. Både i Irak, Libanon og Tyrkia. Dette er kilder som er aktivister, journalister eller fra sekulære opprørere. Dette var kilder med forskjellig bakgrunn. For inne i Syria er det flere grupper som slåss mot hverandre like mye som de slåss mot Assad. Vi tok en ringerunde for å høre om andre hadde hørt slike historier som vår avhopper fortalte. I tillegg krevde vi bildebevis fra avhopperen som vi intervjuet. Bilder som viser at han var i Syria og med IS. Bildene vi fikk fra avhopperen viste at han hadde blant annet IS-kleskode, men det er selvfølgelig ikke noe bevis men en indikasjon. Vi hadde også kilder som kjente til avhopperen fra Syria. Til slutt hadde vår medarbeider på tomannshånd flere korte samtaler med avhopperen etter å ha skrudd av tv- kamera. De snakket om alt mulig annet. Blant annet om hans fremtid. Denne samtalen var viktig, han virket troverdig i det han fortalte om IS sitt indre liv. Etter en lang runde var vi rimelig sikre på at IS-avhopperens identitet, og at hans historier, i hovedsak var riktige. Sjelden har ønsket om å anonymisere et intervjuobjekt vært lettere å imøtekomme. Det gjelder både for avhopperen, og for onkelen som hadde nevøen sin som IS soldat.

6. Organisering av arbeidet: IS-sykehus.

Å avdekke forholdene rundt sykehuset i Tall Abiad var et gravearbeid vi i stor grad gjorde etter at vi tilbake fra vår reportasjetur til Tyrkia. Vi lagde sakene om avhopperen og satte i gang med sykehuset. Saken startet med et tips om at Norwac drev et sykehus i IS-kontrollert område i Syria. Dette var starten, for oss gjaldt det å få bekreftet eller avkreftet flere forhold. Var det riktig at IS kontrollerte området? Hva slags kontroll hadde IS i så fall over sykehuset? Det pågikk harde kamper i Kobane, en times kjøring unna sykehuset. Det betyr at sykehuset i Tall Abiad var det nærmeste sykehuset til kampene i Kobane, mye nærmere enn sykehusene IS hadde i sitt hovedkvarter i byen Raqqa. Betydde det at dette sykehuset i praksis var blitt et slags feltsykehus for sårede IS soldater fra kampene i Kobane?

Problemet var at ingen kunne vite med sikkerhet hva som skjedde der, fordi ingen kunne på grunn av egen sikkerhet reise dit. Heller ikke Norwac kunne det. Vi måtte finne uavhengige lokale og troverdige kilder som kunne gi oss et innblikk i hva som egentlig skjedde på det "norske" sykehuset i IS-land.

7. Metodebruk: IS-sykehus.

Vi bestemte oss for å starte å nøste i det kurdiske miljøet i Norge, for å finne gode kurdiske kilder som var fra byen Tall Abiad. Vi visste det ville bli et vanskelig arbeid, fordi Norwac raskt konkluderte med at NRK var på villspor og at IS ikke kontrollerte noe på sykehuset. Vi hadde noen fordeler her, det ene var at vår medarbeider snakket arabisk. En av oss andre hadde også fra før gode kilder i det norsk-kurdiske miljøet. Vi la også ned mye arbeid i å finne ut generelt hvordan IS opptrådte overfor sykehus på andre steder der de hadde makten. Og vi måtte sette oss inn i legetikk og Geneve-konvensjoner.

Vi fikk etterhvert gode kontakter med kurdere i Norge og utlandet som var fra byen Tall Abiad, og som kjente godt til forholdene ved sykehuset. Vi fikk intervju med flere gode kilder. De fleste turte ikke stå fram med identitet på grunn av sin egen sikkerhet. Vi hadde flere kilder som for kort tid siden selv hadde jobbet på sykehuset. Vi hadde også en åpen kilde, Ibrahim Muslem, som satt i bystyret i byen og som var med på å inngå avtalen med Norwac om å bygge opp igjen sykehuset. Det var før IS kom til byen. Da IS kom, ble bystyret og Ibrahim Muslem kastet og han måtte flykte fra byen. Vi gjorde også grundig research via andre kilder som kjente forholdene i området, gjennom blant annet NGO er. FN hadde nylig skrevet en rapport om hvordan IS for fram overfor sivilbefolkningen i byen (Vi fikk direkte kontakt med forfatterne av FN rapporten) Vi satt oss også inn i hva legetikken og Geneve-konvensjonene sier om retten til likebehandling og hvordan sykehus og leger skal opptre i konflikt. Kort fortalt forsto vi det slik at det legetisk ikke var problematisk at IS soldater ble behandlet ved sykehuset, så lenge det var sykehusets ledelse ut ifra medisinske prinsipper var de som bestemte hvilke pasienter som skulle prioriteres. Hvis IS hadde formell eller reell innflytelse som gikk i retning av at IS sårede ble prioritert framfor sivile, så var det brudd med legetiske prinsipper. Kilder vi brukte her var både Legeforeningen og Røde Kors.

8. Kildebruk/Kildekritikk. IS-sykehus.

Vi fikk etterhvert gode kurdiske kilder på hva som foregikk på sykehuset, som ble støttet med norske skattepenger. Men våre kilder hadde en klar slagside. Det var kurdere som hadde blitt fordrevet fra området av nettopp IS. I dette området, som mange andre områder i Syria og Irak, har IS drevet etnisk og religiøs rensning, Overgrepene mot sivile kurdere i dette området var omfattende. Det fortalte våre kurdiske kilder, og det ble bekreftet av FN kilder i området og av Human Rights Watch, en uavhengig

og kompetent menneskerettighetsorganisasjon med gode kilder i området. På grunn av overgrepene mot kurdere var det grunn til å være kritisk til det våre kurdiske kilder fortalte om IS sin rolle i byen og på sykehuset. Det lå absolutt et potensiale for at de overdrev, for å framstille IS i verst mulig lys. Derfor var det viktig for oss å få sunni-arabiske kilder som også var fra området. Dette lyktes vi med, blant annet gjennom Mohammed s kildenettverk. Dette var kilder som ikke kjente til våre kurdiske kilder i saken, og som dermed var uavhengige kilder som fortalte den samme historien. Dette var helt avgjørende for kvaliteten på vår dokumentasjon. Vi fant flere kilder med sunni-arabisk bakgrunn som først sa at kurderne nå alltid overdrev, men som i realiteten fortalte det samme om IS sin rolle på sykehuset som våre kurdiske kilder. De fortalte at IS i praksis hadde overtatt kirurgisk avdeling, og det var IS som i den praktiske virkeligheten bestemte hvem som skulle få behandling. Og at kampene i Kobane hadde ført til at svært mange sårede IS-soldater nå ble behandlet ved sykehuset.

Det var viktig for oss å ikke være konkluderende i måten vi framstilte saken på. Heller ikke NRK hadde vært på sykehuset, vi hadde ikke noe mulighet til selv å kontrollere det våre kilder fortalte. Vi kan ikke gå i detalj her uten å røpe kilder, men vi hadde kilder i tillegg til de som vi brukte i reportasjen og som hadde en nærhet til hva som foregikk på sykehuset, til at vi var rimelig sikre på at IS i praksis hadde stor innflytelse over sykehuset. Men vi måtte presentere det som det var: her er det to versjoner. NRKs kilder har en, Norwac har en annen. Derfor holdt vi oss bevisst på en ikke-konkluderende linje når vi snekret reportasjene på nett og tv, fordi vi ikke kunne vite sikkert. Men vi mente vi hadde nok dokumentasjon til å stille spørsmålet.

Vi ga Norwac god tid til samtidig imøtegåelse, 4.14.Vvp. De hadde flere dager på seg til å ettergå de opplysningene vi bragte videre til dem. De ga et intervju like før vi publiserte, der de fortalte at de hadde vært i telefonisk kontakt med sykehuset og at NRKs opplysninger ikke var riktige. Vi hadde underveis i vår research kontakt med Utenriksdepartementet, der vi fortalte hva vår research pekte i retning av. Vi bestilte også innsyn i all korrespondanse mellom Utenriksdepartementet og Norwac om sykehuset.

Vi hadde i utgangspunktet en grei og profesjonell tone med ledelsen i Norwac, selv om de selvfølgelig ikke var fornøyd for å si det forsiktig med vårt journalistiske fokus. Overfor NRK insisterte Norwac på at de ikke hadde noe å gjøre med kirurgisk avdeling på sykehuset, der IS soldater ble operert og tatt vare på, den var det en annen internasjonal NGO, Qatar røde halvmåne, som hadde ansvar for. Men da vi ba om innsyn i korrespondansen mellom Norwac og Utenriksdepartementet står det at Norwac bidrar med lønnsmidler og drift av kirurgisk avdeling. Etter vår reportasje ba Utenriksdepartementet om full rapport fra Norwac, og om NRKs opplysninger var riktige. Norwac sendte en medarbeider til Tyrkia, som hadde møter med diverse organer og personer med innsikt i hva som skjedde ved sykehuset. Dette besøket var en del av grunnlaget for to rapporter som Norwac leverte til Utenriksdepartementet. Det var disse rapportene som Utenriksdepartementet hadde som grunnlag, og som de sammenholdt med

NRKs dokumentasjon. Etter flere uker konkluderte Utenriksministeren. Usikkerheten rundt IS sin kontroll over sykehuset var så stor at Utenriksdepartementet bestemte seg for å stoppe støtten til Norwac og sykehuset.

9. Problem underveis/motsand. Begge saker.

I sykehus-saken brukte vi anonyme kilder som uttalte seg i reportasjen. Å ta stilling til anonymitet var også i sykehus-saken en enkel avgjørelse. Det var åpenbart at for de anonyme kildene vi brukte ville offentlighet rundt hvem de var kunne sette dem i fare. Uten at vi vil gå i detalj på hvorfor, så var det forhold rundt disse kildene som ville kunne sette dem i livsfare hvis det ble kjent for IS hvem de var. Vi brukte en åpen kilde, som stod fram med navn og bilde i reportasjen. Han heter Ibrahim Muslim, kurdisk politiker som satt i bystyret i Tall Abiad, byen der sykehuset ligger. Etter at IS overtok byen, måtte han og hans familie flykte. Han bor nå delvis i Tyrkia, og delvis i den kurdiske delen av Irak. Vi valgte å bruke han som åpen kilde av flere grunner. Han var ikke inne i Syria, og var dermed i relativ sikkerhet. Han var en kjent politiker, som i flere andre sammenhenger hadde kritisert IS i sterke ordelag. Og han ønsket selv å være en åpen kilde. Han mente det var helt i orden for seg selv og sin egen sikkerhet.

Kort tid etter reportasjene om IS -sykeuset var sendt fikk vi telefoner om at Ibrahim Muslim ble truet av IS. Vi fikk høre at IS hadde gått ut med en fatwa mot Muslim fra moskeen i Raqqa, om at han skulle tas livet av på grunn av hans medvirkning i NRKs reportasjer. Deler av det kurdiske miljøet i Norge henvendte seg til NRK og norske myndigheter for å presse på for at Muslim og hans familie skulle få asyl i Norge. Hva som var riktig og ikke i dette har det vært umulig for NRK å få bekreftet. Det vi gjorde var å kontakte Utenriksdepartementet og den norske ambassaden i Tyrkia. Deres råd var at Muslim måtte kontakte FNs høykommissær for flyktningers representant i regionen, og legge fram sin sak. NRK ble bedt om å hjelpe til å få asyl, noe vi selvfølgelig ikke kunne gjøre. Vår rolle var kun å bekrefte overfor myndigheter at Muslim hadde vært en åpen kilde i saken. Uansett hva som er riktig og ikke, så var dette en lite hyggelig situasjon å komme i for oss. I skrivende stund er det ikke noe som truer Muslims sikkerhet, vi er jevnlig i kontakt med han. Han er i Tyrkia og han og hans familie har ikke hatt opplevelser som skulle tyde på at de eventuelle truslene har blitt forsøkt satt ut i livet.

10. Spesielle erfaringer.

Kulturkunnskap heter det på fint. Arabisk street-smartness er et kanskje bedre ord på den helt spesielle omgangsformen som får kilder til å åpne seg i Midt-Østen. Og der det er helt uvurderlig å ha en medarbeider som behersker dette. Den ene i dette prosjektet, som reiste sammen med Mohammed Alayoubi Alayoubi Alayoubi på denne reportasjeturen, så i praksis hva det gir av resultater og ha en slik kompetanse på laget. En scene, for å forklare i praksis hva vi snakker om. Vi var hjemme hos en kilde,

som det var viktig å få til å prate. Han var villig til å prate, men ikke om det vi vare ute etter. Han pratet om alt annet. Lenge. Vi hadde allerede vært der i to timer, vi hadde ennå ikke fått noe nyttig. Mohammed Alayoubi sa hviskende; vær rolig, ikke utålmodig nå, Han må bare få markere seg, vise at han er en viktig mann. Vi må vise at vi er villig til å bruke tid her uten å få noe. Da kan det være vi får noe. Sånn er kulturen, sa Mohammed. Etter to timer til kom det, da hadde vi brukt hele kvelden der. Det kom, det vi hadde ventet på. Og som ble et veldig viktig element. Et nyttig lærestykke i kildepleie i Midt-Østen.

Vi dro ned til Tyrkia vel vitende om at IS var et mareritt. Vi kom hjem med vissheten om at virkeligheten er mye verre enn et mareritt. Vi klarte å gi et lite glimt inn i IS sin verden. De som fortjener den største takken er våre syriske medhjelpere. Aktivister og journalister, som med fare for sine liv gjør oss i stand til å lage reportasjer som dette. Denne rapporten er til dem.

Nettsaker

16. november 2014:

IS-avhopper til NRK: – De vestlige jihadistene er mest brutale

http://www.nrk.no/verden/is-avhopper-til-nrk_-_-de-vestlige-jihadistene-er-mest-brutale-1.12046962

16. november 2014:

Mistet nevøen til IS som barnesoldat

<http://www.nrk.no/verden/mistet-nevoen-til-is-som-barnesoldat-1.12044756>

17. november 2014

Avhopper til NRK: – IS har sovende celler i Europa

http://www.nrk.no/verden/avhopper-til-nrk_-_-is-har-sovende-celler-i-europa-1.12044095

24. november 2014

Norge betaler for sykehus som behandler IS-krigere

<http://www.nrk.no/verden/norge-betaler-for-sykehus-som-behandler-is-krigere-1.12057340>

24. november 2014

– Norskstøttet sykehus kan drive i strid med Genèvekonvensjonen

http://www.nrk.no/verden/_-norskstottet-sykehus-kan-drive-i-strid-med-genevekonvensjonen-1.12060112

24. november 2014

– Denne barnesoldaten fra IS fikk behandling på norskstøttet sykehus

http://www.nrk.no/verden/_-denne-barnesoldaten-fra-is-fikk-behandling-pa-norskstottet-sykehus-1.12060531

24. november 2014

– Viktig å få undersøkt dette grundig og raskt

http://www.nrk.no/verden/_-viktig-a-fa-undersokt-dette-grundig-og-raskt-1.12062756

25. november 2014

«Norsk» sykehus i IS-område: Startet sykehushjelpen – ber UD kutte støtten

http://www.nrk.no/verden/startet-sykehushjelpen-_ber-ud-kutte-stotten-1.12060844

11. desember 2014

UD trekker pengestøtte til Syria-sykehus: – IS har innført religiøse regler

<http://www.nrk.no/verden/ud-trekker-stotte-til-sykehus-i-syria-1.12095058>

TV-saker:

16. november 2014 – Dagsrevyen kl. 19

Avhopper fra IS

<http://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/NNFA03111614/16-11-2014#t=16m56s>

24. november 2014 – Dagsrevyen kl. 19

Norske skattepenger går til å finansiere sykehus i IS-kontrollert område av Syria

<http://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/NNFA19112414/24-11-2014#t=1m14s>

24. november 2014 – Kveldsnytt

Politiske reaksjoner på at Norge betaler for sykehus som kan være kontrollert av IS

<http://tv.nrk.no/serie/kveldsnytt/NNFA23112414/24-11-2014#t=38s>

25. november 2014- Morgennytt kl 07 30

«Norsk» sykehus i IS-område: Startet sykehushjelpen – ber UD kutte støtten

<http://tv.nrk.no/serie/nyheter/NNFA08112514/25-11-2014>

11. desember 2014 – Dagsrevyen

UD stopper støtte til sykehus

<http://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/NNFA19121114/11-12-2014#t=16m43s>

Radio-saker:

17. november 2014 – Dagsnytt og Nyhetsmorgen

Sovende IS-celler i Europa

<http://radio.nrk.no/serie/nyhetsmorgen/NPUB50022914/17-11-2014#t=37m45s>

25. november 2014 – Dagsnytt og Nyhetsmorgen

Norsk-syreren som hjalp til å starte sykehusprosjektet ber UD trekke støtten

<http://radio.nrk.no/serie/dagsnytt/NPUB12007514/25-11-2014#t=3m30s>

